

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

соціальної педагогіки та психології

“24” січня 2024 р.

О.В. Пономаренко

“24” січня 2024 р.

**Професійна етика, педагогічна майстерність викладача та тенденції розвитку
вищої школи**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»

Укладач: Пономаренко Ольга Вікторівна, д.пед. н., професор, професор кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності,

Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності

Протокол № 6 від “23” січня 2024 р.

Завідувач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності

О.І. Іваницький О.І. Іваницький

Ухвалено науково-методичною радою факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол № 6 від “24” січня 2024 р.

Голова науково-методичної ради

факультету Т.В. Турбар Т.В. Турбар

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

О.І. Іваницький О.І. Іваницький

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта»	Загальна кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 011 – «Освітні, педагогічні науки»	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		2-й	2-й
		Лекції	
Освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»	Кількість змістових модулів* – 4	16 год.	4 год.
		Практичні	
		8 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 4	Самостійна робота	
		66 год.	82 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Професійна етика, педагогічна майстерність викладача та тенденції розвитку вищої школи» - вивчити особливості педагогічної майстерності як творчої активності педагога.

Завдання курсу:

- оптимізувати розвиток професійно-педагогічного мислення педагогів;
- розкрити структуру, складові частини педагогічної майстерності;
- розглянути сучасні методи і засоби педагогічного впливу в кожній конкретній педагогічній ситуації;

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки, психології, навчальних технологій. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- структуру професійної діяльності викладача;
- основні форми і методи сучасного навчально-виховного процесу;
- державні стандарти освіти в Україні;
- поняття педагогічної майстерності;
- елементи формування творчої особистості вчителя;
- поняття педагогічного спілкування.

вміти:

- розкрити зміст педагогічної майстерності;
- проводити психолого-педагогічні дослідження та запроваджувати їх результати у професійну діяльність вчителя;
- застосовувати сучасні технології навчання й виховання використовувати тести для виявлення рівня знань, вмінь та навичок.

Міждисциплінарні зв'язки: Зв'язок дисципліни «Професійна етика, педагогічна майстерність викладача та тенденції розвитку вищої школи» із суміжними науками має тісні взаємини. Серед них:

1. «Педагогіка», що розглядає сутність педагогічної діяльності викладача, його педагогічну техніку.

2. «Історія педагогіки» розглядає історію педагогіки та розвиток освіти в різних епохах розвитку людства.

3. «Прикладна педагогіка», яка вивчає особливі методи, прийоми використання педагогіки у різних сферах діяльності.

4. «Психологія», яка вивчає особистісні якості викладача.

5. «Соціальна педагогіка» – вивчає особливості методів виховання і навчання.

6. «Порівняльна педагогіка», яка досліджує системи освіти в різних країнах світу.

7. «Загальна психологія» і «педагогічна психологія», які вивчають методологічні основи закономірностей навчання і виховання, формування з урахуванням психологічної структури особистості.

8. «Соціологія» – вирішує педагогічні проблеми в різних країнах освіти, та методи дослідження в соціумі.

9. «Філософія» – вивчає знання, теорії пізнання, законів діалектики, яка відображає педагогічну діяльність обґрунтування програми, логіку, методів, оцінки якості пошукової роботи тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Педагогічна майстерність і особистість викладача

Тема 1. Сутність педагогічної діяльності викладача

Суспільна значущість професії викладача. Особливості професії викладача. Процес становлення педагога. Поняття педагогічної діяльності. Функції педагогічної діяльності. Мета педагогічної діяльності викладача. Предмет та об'єкт педагогічної діяльності викладача вищої школи. Мотив педагогічної діяльності. Компоненти педагогічної діяльності: діагностичний, орієнтовно-прогностичний, конструктивно-проектувальний, організаційний, аналітично-оцінний, дослідницько-творчий. Обов'язки викладача, його професійні функції. Види діяльності викладача. Навчальна діяльність та її структура. Критерії процесу діяльності викладача. Особливості педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Особлива позиція викладача в системі взаємодії зі студентами, її суть. Особливості навчально-виховної діяльності. Критерії професіоналізму викладача. Педагогічні здібності та уміння

Тема 2. Педагогічна майстерність викладача.

Педагогічна майстерність викладача та ступені її розвитку. Професіоналізм та його специфіка. Педагогічне новаторство. Структура педагогічної майстерності І. Зязюна. Зміст структурних компонентів педагогічної майстерності вчителя. Педагогічна ситуація і педагогічна задача. Особистість викладача. Педагогічна спрямованість і педагогічні здібності. Сучасні напрямки формування педагогічної майстерності викладача. Провідні складові педагогічної майстерності та їх особливості: педагогічна спрямованість особистості вчителя, професійне знання, здібності до педагогічної діяльності, педагогічна техніка. Процес самовдосконалення викладача та його етапи. Педагогічна майстерність, як мистецька дія. Педагогіка і мистецтво. Педагогічна творчість, її специфіка. Теорія і методологія сценічної творчості К. Станіславського, її мета та призначення. Принципи "Системи Станіславського". Ідеї театральної педагогіки

Розділ 2. Педагогічна техніка викладача

Тема 3. Педагогічна техніка та її характеристики.

Поняття педагогічної техніки. Техніка володіння своїм організмом (мімікою, пантомімікою). Техніка управління емоціями. Техніка оволодіння вмінням соціальної перцепції. Техніка організації контакту. Техніка управління педагогічним спілкуванням. Техніка навіяння. Внутрішня педагогічна техніка. Психомічна техніка, її практична значущість. Механізм управління психосоматичними реакціями. Зовнішня педагогічна техніка та її елементи. Основні компоненти педагогічної техніки. Складові педагогічної техніки викладача. Культура зовнішнього вигляду. Психічна саморегуляція та її особливості. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі. Усвідомлення педагогом змісту діяльності. Емоційний стан педагога. Педагогічна техніка й педагогічні здібності. Вдосконалення педагогічної техніки викладача.

Тема 4. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці

Культура мови педагога. Поняття та загальні ознаки мовної культури викладача. Правильність мови. Мовна норма. Образність мови: поняття, зміст, роль, засоби створення образності. Троп і його види: порівняння, епітет, метафора, алегорія, іронія, гіпербола, уособлення. Стилистичні фігури: інверсія, антитеза, градація, анафора та інші спеціальні синтаксичні прийоми. Мовлення і комунікативна поведінка. Функції мовлення викладача при взаємодії з навчаючимися. Умови ефективності процесу мовлення викладача. Шляхи вдосконалення мовлення педагога. Техніка мовлення викладача. Поняття й категорії техніки мовлення. Дикція. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Мовні ноти. Групи мовних нот: рядкові; нарядкові; підрядкові

Розділ 3. Майстерність педагогічного спілкування

Тема 5. Педагогічне спілкування

Педагогічне спілкування як професійно-етичний феномен. Поняття педагогічного спілкування, його особливості. Професійне та непрофесійне педагогічне спілкування. Суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування. Функції та види педагогічного спілкування. Особистісно-орієнтоване спілкування викладача. Психологічний портрет особистісно-орієнтованого викладача. Структура педагогічного спілкування. Основні типи педагогічного спілкування. Монологічне спілкування. Педагогічне спілкування як діалог. Основні ознаки діалогічного педагогічного спілкування. Авторитарний стиль спілкування. Демократичний стиль спілкування. Ліберальний стиль спілкування та його особливості. Конфлікт у педагогічній взаємодії. Культура педагогічного спілкування. Характеристика стилів взаємовідношень

Тема 6. Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні

Особистість педагога як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Основні компоненти комунікативності. Складність професійно-педагогічної комунікації. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Увага, як комунікативне дзеркало викладача. Уява викладача. Соціально-перцептивний бік педагогічної взаємодії та його особливості. Способи комунікативного впливу. Загальна характеристика переконування. Довільне й мимовільне навіювання, їх характеристика. Взаємозв'язок переконування і навіювання як способів педагогічного впливу. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтерактивного компонента педагогічної взаємодії. Педагогіка ненасилля. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання

Розділ 4 Педагогічна взаємодія, її сутність і особливості

Тема 7. Технологія організації педагогічної взаємодії.

Взаємодія, як психологічна та педагогічна категорія. Поняття педагогічної взаємодії. Особливості педагогічної взаємодії в освітній галузі. Відмінності "педагогічної взаємодії" і "педагогічного спілкування". Головні педагогічні технології, видів цих технологій та їх ефективність. Педагогічний вплив. Умови педагогічної взаємодії. Загальні та специфічні властивості педагогічної взаємодії, їх особливості. Способи та стилі педагогічної взаємодії. Діалогічна взаємодія. Результат педагогічної взаємодії. Особливості особистісно-орієнтованої стратегії педагогічної взаємодії. Методика взаємодії як технологія забезпечення контакту. Сучасні підходи до реалізації ідеї діалогічної взаємодії в контексті педагогічної етики. Навчальне співробітництво як спільна діяльність. Виклад матеріалу як педагогічна технологія взаємодії

Тема 8. Технології педагогічної взаємодії у навчанні.

Правила педагогічного спілкування у взаємодії педагога зі студентами. Особливості педагогічної взаємодії у дистанційній формі навчання. Прийоми педагогічної взаємодії. Техніки взаємодії у процесі навчання. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії. Структура бесіди. Етап моделювання. Роль невербальних засобів. Проблеми взаємодії викладача та аудиторії. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії викладача та аудиторії. Групи характеристик аудиторії та їх ознаки. Психологічні якості аудиторії: увага, сприйняття, пам'ять (запам'ятовування під час заняття). Об'єктивні та суб'єктивні перешкоди контакту викладача й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії. Інерція включеності та її особливості. Зовнішні прояви наявності або відсутності контакту між лектором

Тема 9. Проблеми корекційної педагогіки у вищій школі.

Історія корекційної педагогіки. Основні програмні напрями розвитку сучасної вітчизняної корекційної педагогіки. Застосування в основі корекційної педагогіки філософії особистісно орієнтованої освіти. Сучасні особливості впровадження елементів корекційної педагогіки зі студентами з особливими потребами. Підготовка спеціалістів для інтегрованого навчання інвалідів. Використання в корекційній педагогіці сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій. Застосування міждисциплінарного підходу та системно-синергетичних принципів освіти у корекційній педагогіці. Педагогічна техніка і педагогічні технології застосування корекційно-реабілітаційного процесу при навчанні і вихованні студентів з різними вадами. Особливості соціально-психологічного розвитку особистості людини з інвалідністю.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	сам. роб.	інд		л	п	лаб	сам. роб.	інд
1	2	3	4	5	6	інд	8	9	10	11	12	інд
Розділ 1. Педагогічна майстерність і особистість викладача												
Тема 1. Сутність педагогічної діяльності викладача	10	2	2	—	6	—	10	—	2	—	8	—
Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість викладача	12	2	2	—	8	—	12	2	—	—	10	—
Тема 3. Педагогічна техніка викладача	12	2	2	—	8	—	12	2	—	—	10	—
Тема 4. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці.	8	—	2	—	6	—	10	—	—	—	10	—
Разом за 1 розділом	42	6	8	—	28	—	44	4	2	—	38	—
Розділ 2. Майстерність педагогічного спілкування												
Тема 5. Педагогічне спілкування	10	2	2	—	6	—	8	—	—	—	8	—
Тема 6. Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні	12	2	2	—	8	—	12	—	2	—	10	—
Тема 7. Технологія організації педагогічної взаємодії	10	—	4	—	6	—	10	—	—	—	10	—
Тема 8. Технології педагогічної взаємодії у навчанні	8	—	2	—	6	—	8	—	—	—	8	—
Тема 9. Проблеми корекційної педагогіки у вищій школі	8	—	2	—	6	—	8	—	—	—	8	—
Разом за 2 розділом	48	4	12	—	32	—	46	—	2	—	44	—
Усього годин	90	10	20	—	60	—	90	4	4	—	82	—

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Педагогічна діяльність викладача	2	-
2	Педагогічна майстерність і особистість викладача.	2	2
3	Педагогічна техніка викладача.	2	2
4	Мовлення викладача як засіб педагогічної праці	-	-
5	Педагогічне спілкування	2	-
6	Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні	2	-
7	Технологія організації педагогічної взаємодії.	-	-

8	Технології педагогічної взаємодії у навчанні.	-	-
9	Проблеми корекційної педагогіки у вищій школі.	-	-
	Разом	10	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Педагогічна діяльність викладача	2	2
2	Педагогічна майстерність і особистість викладача.	2	-
3	Педагогічна техніка викладача.	2	-
4	Мовлення викладача як засіб педагогічної праці	2	-
5	Педагогічне спілкування	2	-
6	Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні	2	2
7	Технологія організації педагогічної взаємодії.	4	-
8	Технології педагогічної взаємодії у навчанні.	2	-
9	Проблеми корекційної педагогіки у вищій школі.	2	-
	Разом	20	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Педагогічна діяльність викладача <i>Завдання:</i> Проаналізуйте вплив особистості викладача на становлення вас як особистості. Викладіть свої думки у творчій роботі на одну із запланованих тем: Я і моя професія, Професійний портрет сучасного викладача.	6	8
2	Педагогічна майстерність і особистість викладача. <i>Завдання:</i> Сформулювати власне педагогічне кредо (символ віри, переконання), використовуючи такий зачин: «Для мене як педагога найголовнішим буде...».	8	10
3	Педагогічна техніка викладача. <i>Завдання:</i> Засоби керування психологічним станом та можливості використання їх у професійному самовдосконаленні викладача (доповідь або презентація)	8	10
4	Мовлення викладача як засіб педагогічної праці <i>Завдання:</i> Вибрати тему для власної педагогічної розповіді, визначити її завдання, структуру. Підготуватися до публічного захисту творчого задуму педагогічної розповіді.	6	10
5	Педагогічне спілкування <i>Завдання:</i> Які стилі педагогічного спілкування є найбільш оптимальними щодо розв'язання завдання його професійної підготовки? Доведіть свою думку.	6	8
6	Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні <i>Завдання:</i> Опишіть, на ваш погляд, доцільну комунікативну поведінку викладача	8	10
7	Технологія організації педагогічної взаємодії. <i>Завдання:</i> Підготувати презентацію на тему: Організація і проведення педагогічної взаємодії	6	10
8	Технології педагогічної взаємодії у навчанні. <i>Завдання:</i> Виступ на тему: «Підготовка викладача до спілкування зі студентами» (доповідь та презентація)	6	8

9	Проблеми корекційної педагогіки у вищій школі. <i>Завдання:</i> Розкрийте поняття інклюзії та інклюзивної освіти. (доповідь та презентація)	6	8
	Разом	60	82

Індивідуальне практичне завдання

Індивідуальне практичне завдання передбачає проведення науково-дослідницької роботи, яка містить в собі: визначення теми дослідження, добір методів та методик дослідження, збір фактичного матеріалу з його обробкою, аналізом і інтерпретацією. Робота здається викладачеві до екзамену. Максимальна кількість балів, які студент може отримати за виконання завдання, - 10.

Теми на вибір:

1. Феномен педагогічної майстерності у сучасній психолого-педагогічній науці.
2. Типові моделі спілкування педагогів і їх вплив на продуктивність навчальної діяльності.
3. Порівняльна характеристика стилів спілкування педагогів.
4. Побудова педагогічної взаємодії на принципах педагогіки толерантності.
5. Шляхи розвитку прогностичних якостей викладача.

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких:

24 бали – за виконання завдання самостійної творчої роботи (довіді на практичних заняттях; 16 балів - за презентацію творчого завдання (на практичному занятті); 20 балів – за проходження поточного електронного тестування.

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40, з яких: 10 – підсумкове самостійне електронне тестування, 10 – виконання індивідуального практичного завдання та 20 - усна відповідь на питання екзаменаційного білета.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кіл-ть балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання завдання самостійної творчої роботи. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	8	3	24
2	Презентація й обговорення творчого завдання на практичному занятті <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	4	4	16
3	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 1 .</i>	1	10	10
4	Самостійне проходження електронного тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 2. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2 .</i>	1	10	10
	Усього за поточний контроль			60
5	Підсумкове самостійне електронне тестування за вивченим матеріалом курсу.	1	10	10

	Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).			
	Індивідуальне практичне завдання Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня екзамену за розкладом).		10	10
	Відповідь на питання екзаменаційного білета для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу. Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.		20	20
	Усього за підсумковий контроль			40
Усього		15		100

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно»:

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре»:

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно»:

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»:

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального практичного завдання (мах - 10 балів):

Оцінка «відмінно» (9-10 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (6-8 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (3-5 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-2 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;

– незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. Львів : Норма, 2005. 344 с.
3. Етика : навч. посіб. / В. О. Лозовой та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача : навч. посіб. Харків : Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
5. Професійна і прикладна етика : навч. посіб. / Т. Г. Аболіна та ін. Переяслав-Хмельницький : [б.в.], 2016. 314 с.
6. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.
7. Теслюк В. М., Лузан П. Г. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. Київ : НАКККІМ, 2011. 304 с.
8. Шиманова О. Етика і професійна етика : навч.-метод. посіб. Львів : ПП Сорока Т. Б., 2013. 132 с.

Додаткова

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
3. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. Київ : Наукова думка, 1995. 168 с.
4. Колісник-Гуменюк Ю. І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах : монографія. Львів : «Край», 2013. 296 с.
5. Освітні технології : навчально-методичний посібник / О. М. Пехота та ін. Київ : Вища школа, 2002. 255 с.
6. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Либідь, 1997. 124 с.
7. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ : Вища школа, 1989. 268 с.
8. Навчальний процес у вищій педагогічній школі : навчальний посібник / за ред. О. Г. Мороза. Київ : Наукова думка, 2001. 337 с.
9. Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ : Академія, 2000. 636 с.
10. Освітні технології : навч.-метод. посіб / О.М. Пехота та ін. Київ : Вища школа, 2002. 255 с.

Інформаційні ресурси

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навчальний посібник URL: http://pidruchniki.ws/pedagogika/pedagogika_u_zapitannayah_i_vidpovidyah_-_kuzminskiy_ai.
2. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. URL: http://www.studmed.ru/view/moroz-og-padalka-os-yurchenko-v-pedagogka-psihologya-vischoyi-shkoli_61ea778e24d.html.
3. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн та ін. URL: <http://do.gendocs.ru/docs/index-25463.html>.
4. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки : посіб. URL: http://pidruchniki.ws/1295012754523/pedagogika/osnovi_pedagogichnoyi_tehniki_-_pihtina_np

Погоджено _____

навчальний відділ

« ____ » _____